

RELIGIONS VETARNA

Utbildar om religion, migration & kulturmöten.

Utbildnings­sammanfattning
Migrationens villkor:
Syrien & Afghanistan
17/9 – 2018

Migrationens villkor: Syrien

Bakgrundshistoria

- Både Syrien som stat och den samtida konflikten behöver sättas i ett historiskt sammanhang för att begripliggöras. Centralt här är de islamistiska och pan-arabiska ideologier som växte fram som en reaktion mot kolonialismen.
- Psykes-Picot 1916: ett brittiskt och franskt avtal som slöts 1916 under det första världskriget. Avtalet stipulerade hur de allierade skulle dela upp det Ottomanska riket mellan sig efter kriget. Uppdelningen lade den geografiska grunden till staten Syrien.

Regimen

- Syrien blir självständigt 1946, men det är en politiskt tumultartad period som följer. 1970 etablerar sig baath-anhängaren och alawiten Hafez al-Assad som ledare. Under hans välde växer en sträng diktatur fram, men även en viss mån av stabilitet.
- Islamistiska grupper, i synnerhet det syriska *Muslimska brödraskapet* opponerar sig mot regimen. 1982 slår regimen ner upproret i samband med massakern i Hama.
- År 2000 går Hafez bort och efterträds av sin son Bashar. Initialt följer en reformperiod som kallas "Damaskusvåren". När lättandet på yttrandefrihet medför skarp kritik mot regimen väljer man att återigen tysta opposition.

Alawism

- Alawism är en religiös tradition som kan spåra sina rötter tillbaks till tolvsektan inom shiaislam. Inslag från andra religioner, exempelvis reinkarnationslära, samt tillskrivandet av gudomliga egenskaper till Ali, medför att både sunni- och shiamuslimer generellt betraktar alawiter som avfallingar.
- Under Hafez al-Assads regim får alawiterna en framskjuten position i samhället. Det här är en skarp kontrast till den historiska socialt marginaliserade roll de innehaft. För den sunnitiska majoritetsbefolkningen är alawiternas ledarposition kontroversiell.

Konflikten

- Regimen: målsättningen under konflikten är att återetablera sig i landet. Inte utan fog räds alawiterna vad som väntar dem vid ett regimskifte. Därför är det osannolikt att Assad-regimen frivilligt väljer att stiga åt sidan.
- Oppositionen: består av ett stort antal mindre grupperingar och koalitioner. Generellt sett har konservativa islamistiska grupperingar en framskjuten position. Även de mindre extrema av dessa tenderar att exempelvis motsätta sig demokrati.
- Islamiska Staten: målsättningen är att upprätthålla och expandera sitt så kallade islamiska kalifat. Krigslyckan har dock vänt och man har förlorat stora områden under senaste året. Framtidsutsikterna som kalifat är svaga, men som ideologi är IS fortsatt relevant.
- Kurderna: har etablerat en autonom stat som under namnet Rojava. Deras stridande enhet YPG har framgångsrikt försvarat kurderna och expanderat deras landområden. Den enda tydliga fiendegruppen i nuläget är IS och andra extremistiska islamistiska grupperingar.
- Geopolitik: många externa aktörer influerar konflikten. Viktiga exempel är USA, Ryssland, Turkiet, Saudiarabien och Iran.

Familjen: Viktigaste samhällsenheten? Vardagslivet kretsar i hög grad runt familjen. Då det saknas offentlig åldringsvård är man som pensionär helt eller delvis beroende av den egna familjen/släktens stöd. I traditionell mening är det också inom den egna släkten som föräldrar finner en lämplig äktenskapspartner till sin dotter/son. I vilken utsträckning detta sker varierar dock beroende på socioekonomiska faktorer, utbildningsnivå, stad kontra landsbygd o.s.v. Samtidigt är det viktigt med religionstillhörighet, och det är ovanligt att man gifter sig över traditionsgränserna. I den syriska lagstiftningen diskrimineras kvinnor, såväl i den religiösa som i den civila.

Exempel på diskriminering i den religiösa lagstiftningen (shariarätten) som behandlar familjerätt ärver kvinnor endast hälften jämfört med män. Skälet uppges vara mäns försörjningsplikt för sina föräldrar och ogifta systrar. Giftna män anses också ha försörjningsplikt gentemot hustrur och barn. Även i den sekulära lagstiftningen diskrimineras kvinnor i vissa fall, ett exempel på detta är våldtäkt inom äktenskapet, som explicit är undantaget strafflagens paragraf om våldtäkt.

Det sociala livet: Det är vanligt att män och kvinnor umgås med varandra, i synnerhet i urbana områden, och bland den yngre generationen – dock är det vanligt på gruppnivå.

Partnerskap innan äktenskapet förekommer, dock är det ovanligt (förekommer dock bland annat i Damaskus) att ett par flyttar ihop och skaffar barn utan att vara gifta – vilket skulle uppfattas som ett brytande mot en social norm, och stigmatisering som konsekvens. Viktigt att poängtera att det kan skilja sig mycket åt, beroende på bland annat religionstillhörighet, utbildningsnivå, stad/landsbygd, ålder, kön m.m.

Trots att Syrien är sekulärt, så spelar religionstillhörighet roll i det vardagliga livet. Det kan få konsekvenser vem man umgås med, och i synnerhet vem man gifter sig med. Det kan få konsekvenser på arbetsmarknaden (vem man anställer), och på bostadsmarknaden (vem man tilldelar boende).

Även om det finns en stark heteronorm, fanns det åtminstone innan kriget en relativt utbredd gay-kultur i storstäder som Damaskus. Situationen för HBTQ-personer försämrades i början av kriget, men det har kommit rapporter som indikerar att situationen har börjat förbättras igen.

Svensk kultur och centrala värderingar: Vilka värderingar som är centrala varierar från individ till individ, men säkerligen delas en viss kärna av centrala värderingar i en kulturell gemenskap. När det gäller centrala värderingar uppfattar människor generellt andra kulturer negativt i den mån de inte stämmer överens med hennes egen. Förslag på vad som skulle kunna vara centrala värderingar inom **svensk majoritetskultur:** Individualism, jämställdhet, fri sexualitet, jämlikhet, sekularism, djurrättigheter, barns rättigheter, tolerans, rationalitet, antirasism, hederlighet, förtroende myndigheter/stat

Occidentalism: Östs syn på väst. Ett occidentalistiskt perspektiv på väst kan vara: Dåliga mödrar, egoism, alkoholism, materialister, ateister, promiskuöst sexuellt beteende, omoraliska. **Kritiken** mot occidentalism= eurocentrisk – tillskriver västerländska värderingar, normer och traditioner ett högre värde än till exempel värderingar, normer och traditioner i Syrien.

Skolsystemet:

Förskola: Ett fåtal statliga förskolor, mestadels privata som är kostsamma. Pedagogiska perspektivet; barnet är okunnigt, passivt och behöver skydd och omsorg. Samhällets mål för barnets lärande är att barnet skall fyllas med baskunskaper samt att lära sig förskolans, och i förlängningen samhällets disciplin och rutiner (upprätthållande av ordning och regelföljande), via upprepningsinläring.

Grundskola: 9-årig och är från och med 2002 obligatorisk. Undervisningen är på arabiska men även franska och engelska läses som andraspråk. I Årskurs 9 görs ett nationellt prov där resultatet från detta prov ligger till grund för individens fortsatta studier på gymnasienivå= allmän- respektive yrkesutbildning.

Gymnasiet: 3-årig, både teoretiska (allmänutbildning) och praktiska (yrkesutbildning). De som läser allmänutbildning måste under andra året välja inriktning på sina studier, antingen en humanistisk- eller en naturvetenskaplig inriktning som sen ligger till grund för vidare studier vid eventuell högskola/universitet. Examensprovet i årskurs tre ligger till grund för studentexamen, och poängen på detta prov avgör också vilket universitet/högskola individen har möjlighet att studera vidare på. För dom som läser yrkesutbildning finns det få möjligheter att läsa vidare vid universitet/högskola.

Läs- och skrivkunnigheten är relativt hög (i ett jämförande perspektiv i närområdet).

Ca 85% av den totala population (något högre för män än kvinnor), och ca 95% för unga under 30 år. Samtidigt bör man vara medveten om att statistik från syriska myndigheter oftast är friserad.

Referenslista

- Alchahin, Maria -Arbil & Karim, Shahla. *Ett nytt land – En kvalitativ studie om syriska emigranter i Sverige*. Examensarbete, Institutionen för Individ och Samhälle/Högskolan i Väst, 2014.
- Bakker, Edwin., Van Zuijdewijn, Roy. "Jihadist Foreign Fighter Phenomenon in Western Europe: A Low-Probability, High-Impact Threat." ICCT, 2015.
- Balanche, Fabrice. "Rojava's Sustainability and the PKK's Regional Strategy." The Washington Institute, 2016.
- Benotman, Noman., Blake, Roisin. "Jabhat Al-Nusra." Quilliam Foundation, 2013.
- Bonnet, Alistair. *The Idea of the West – Culture, Politics and History*. Palgrave Macmillan, New York, 2004.
- Burns, Ross. *Damascus: A History*. 1 edition. London; New York: Routledge, 2007.
- Buruma, Ian & Margalit, Avishai. *Occidentalism – Fiendens syn på västerlandet*. Natur och Kultur, Stockholm, 2004
- Dukhan, Haian. "Tribes and Tribalism in the Syrian Uprising." Syria Studies 6, no. 2, 2014.
- Dukhan, Haian. "The Islamic State and the Arab Tribes in Eastern Syria." E-International Relations, 2014.
- Erlich, Reese., Chomsky, Noam. *Inside Syria: The Backstory of Their Civil War and What the World Can Expect*. Amherst, New York: Prometheus Books, 2014.
- Farhad, Kazemi. "Perspectives on Islam and Civil Society." Princeton University Press, i Hashmi, H, Sohail. (Red). *Islamic Political Ethics – Civil Society, Pluralism and Conflict*. Princeton University Press, New Jersey, 2002.
- Fazlhashemi, Mohammad. *Occidentalism – Ideér om väst och modernitet bland muslimska tänkare*. Studentlitteratur, Lund, 2005.
- Friedman, Yaron. *The Nuṣayrī- 'Alawīs – An Introduction to the Religion, History and Identity of the Leading Minority in Syria (Islamic History and Civilization)*. Brill, 2009.
- Ghadi, Sary. "Kurdish Self-Governance in Syria: Survival and Ambition." Chatham House, 2016.
- Hjärpe, Jan. *Sharia – Gudomlig lag i en värld i förändring*. Nordstedts Förlag, Stockholm, 2005.
- Johansson, Heinö, Andreas. *Farväl till folkhemmet: Frihet, jämlikhet och sammanhållning i invandrarlandet Sverige*. Timbro, 2015.
- Johansson Heinö, Andreas. *Hur mycket mångfald tål demokratin? Demokratiska dilemman i ett mångkulturellt Sverige*. Gleerups Utbildning AB, Malmö, 2009.
- Jørum Lundgren, Emma. "Vägen Och Valet – En Intervjustudie Med Syriska Asylsökande I Sverige." Demli, 2015.
- Lund, Aron. *Drömmen Om Damaskus*. SILC Förlag, 2010.
- Lund, Aron. *Syrien Brinner*. Nörhaven A/S, 2014.

Referenslista

- Lister, Charles R. *The Syrian Jihad: Al-Qaeda, the Islamic State and the Evolution of an Insurgency*. Oxford University Press, 2016.
- Malik, Nikita. "Caliphettes: Women and the Appeal of Islamic State." Quilliam Foundation, 2015.
- Nasr, Vali. *The Shia Revival – How Conflicts Within Islam Will Shape The Future*. W.W. Norton Company Ltd, London, 2006.
- Neumann, Peter R. "Victims, Perpetrators, Assets: The Narratives of Islamic State Defectors." ICSR, 2015
- Rabo, Annika. "Family Law in Multicultural and Multireligious Syria", i Collette, Göran. (Red). *Possibilities of Religious Pluralism*. Linköpings Univeristy, Electronic Press, Linköping, 2005
- Rapoport, Yossef. "Marriage, Money and Divorce in Medieval Islamic Society." Cambridge University Press, 2005
- Rubin, Barry. *The Truth about Syria*. Palgrave Macmilla, New York, 2007
- Saltman, Erin Marie., Smith, Melanie. "'Till Martyrdom Do Us Part' Gender and the ISIS Phenomenon." ICSR, 2015.
- Sandelin, Magnus. *Jihad: svenskarna i de islamistiska terrornätverken*. Stockholm: Reporto, 2012.
- Schmid, A.P. "Links between Terrorism and Migration: An Exploration." ICCT, 2016.
- Schmid, Alex. "Challenging the Narrative of the 'Islamic State.'" Terrorism and Counter-Terrorism Studies, 2015.
- Steir, Jonas. *Kulturmöten – En Introduktion till Interkulturella Studier*. Studentlitteratur AB, Lund, 2009.
- Stern, Jessica, and J. M. Berger. *ISIS: The State of Terror*. First Edition edition. New York, N.Y: Ecco, 2015.
- Speckhard, Anne, and Ahmet S. Yayla. *ISIS Defectors: Inside Stories of the Terrorist Caliphate*. McLean, VA: Advances Press, 2016.
- Tejel, Jordi. *Syria's Kurds: History, Politics and Society*. Routledge, 2008.
- Winter, Charlie. "The Virtual 'Caliphate': Understanding Islamic State's Propaganda Strategy." Quilliam Foundation, 2015.
- Wimmen, Heiko. "Syria's Path From Civic Uprising to Civil War." Carnegie Middle East Center, 2016.
- Zoepf, Katherine. *Excellent Daughters – The Secret Lives of Young Women Who Are Transforming the Arab World*. Penguin Press, New York, 2016.

Rapporter

"Mänskliga rättigheter i Syrien 2007" (Rapport från Utrikesdepartementet 2007)

http://www.manskligarattigheter.se/dm3/file_archive/080317/0dd644a6639ba68dc9cfb20e92f5c820/Syrien.pdf

Migrationens villkor: Afghanistan

Bakgrund, aktuell situation och återvändande

Etniska grupper (några exempel på större grupper)

- Pashtuner: sunniislamsk stor klanbaserad folkgrupp som talar pashto och dari.
- Tadjiker: sunniislamsk folkgrupp som talar dari. Definierar sig ofta utifrån region/plats.
- Hazarer: shiitisk minoritet som under lång tid varit utsatt och diskriminerad. Talar dari.

Afghaner i Iran

- En stor del av ensamkommande afghaner som tagit sig till Europa har flytt från eller via Iran. Afghansk migration och flykt till Iran från Afghanistan har pågått under flera generationer. I Iran återfinns afghaner ofta på det sociala bottenkicket (med restriktioner rörande både professioner och mobilitet).
- Efter 2001: Iranska myndigheter menar att det saknas legitima flyktskäl för afghaner. Många afghaner betraktas idag som illegala invandrare i Iran.

Säkerhetsläget och utsatta grupper

- USAs krig i Afghanistan avslutas i december 2014, men ett tusental Nato-trupper stannar för att bistå den afghanska regeringens armé.
- Talibanerna är huvudaktören när det gäller motståndet mot regeringen.
- Förändrade konfliktmönster: Från guerilla-krigsföring till mer konventionell krigsföring med markstrider.
- IS finns i Afghanistan, dock med en marginell roll, men har växt sig starkare under 2016/2017. Har tagit på sig ansvaret för ett antal större attacker mot civila i Kabul. Några av dessa med shia-muslimer som mål.
- Om IS utökar sin närvaro i landet finns det risk för ett ökat antal riktade attacker mot minoritetsgrupper; IS agenda är mer utpräglad sekteristisk i jämförelse med talibanerna.
- Utsatta grupper i konflikten: kvinnor, barn, hazarer, HBTQ-personer, personer som lämnat islam, journalister, personer förknippade med regeringssidan eller utländska aktörer.

Utbildningsmöjligheter i Afghanistan

- Explosionsartad utveckling inom utbildning. Antalet barn i skolan 2001: 1 miljon. Idag: 7-8 miljoner.
- Kraftig expansion => kvaliteten hänger inte med. Brist på kompetenta lärare.

Arbetsmarknaden och möjligheter till arbete i Afghanistan

- Jordbruket dominerar, följt av servicesektor och byggnadsindustri.
- International Labour Organisation (ILO) uppskattar sysselsättningsnivån till 45,7% (2015)
- Varför stor arbetslöshet? En förklaring: miljontals människor har återvänt till Afghanistan från Iran och Pakistan de senaste åren, men den odlingsbara jorden har inte ökat => brist på arbete. Finns det inte jordbruksarbete flyttar människor in i städerna. => arbetslöshet i städerna.

Forskning kring återvändande afghaner

Liza Schuster (Sociolog) och Nassim Majidi (Statsvetare)

- En slutsats från deras och andras forskning: En stor del av de som utvisas **flyr eller migrerar på nytt!** Gäller framför allt vid utvisning, snarare än vid frivilligt återvändande.

Migrationens villkor: Afghanistan

Klan, släkt och familjemönster

Några grundläggande skillnader mellan olika samhällstyper:

Det liberala samhället

- Rättigheter och skyldigheter kopplas till individen
- Centralisering av makt
- Grundläggande värde: individens autonomi
- Hantering av konflikter kopplas till rättsstaten
- Status kopplas huvudsakligen till individuella meriter, ställningstaganden, karaktärsdrag

Klansamhället

- Rättigheter och skyldigheter kopplas till familjen och släkten
- Avcentralisering av makt
- Grundläggande värde: solidaritet, lojalitet till kollektivet
- Hantering av konflikter kopplas till familjen och släkten
- Status får man huvudsakligen utifrån grupptillhörighet och heder

Klan, släkt och familjemönster i Afghanistan

- Patriarkal familjeorganisation, låg grad av flergifte, låg skilsmässofrekvens, samt höga födelsetal
- I Afghanistan finns tre rättssystem som (historiskt såväl som idag) används parallellt och även till viss del överlappar varandra: statens rättssystem, sharia (islamisk lag) och sedvanerätten (klanbaserat rättssystem).

Kvinnors situation

Kvinnors fri- och rättigheter – inom familjen, rätt till utbildning, inflytande på politisk nivå – är ett ytterst kontroversiellt ämne och väcker starka känslor.

Landsbygden

- Hedersrelaterade normer är starka på landsbygden, kvinnor har ofta tydligt föreskrivna roller och uppgifter.
- Giftasåldern för flickor på landsbygden är vanligen 12-16 år, men på en del ställen så låg som 10-12 år.
- Kvinnor används ofta som redskap för att lösa klan- eller familjekonflikter eller för att betala skulder

Folkgrupp

- Hazar-kvinnor har det lite lättare än afghanska kvinnor generellt och hazarer har en något mer liberal inställning till kvinnors roller och möjligheter.

Det politiska läget

- Kampen för erkännande av kvinnors fri- och rättigheter inom politiken pågår dagligen i Afghanistan. Sedan talibanregimen störtades och demokratiseringsreformer påbörjades har kvinnans ställning varit ett hett ämne i politiken. Den politiska samtidssituationen skiftar mellan reformer och bakslag.

Migrationens villkor: Afghanistan

Hälsa & kultur

Auktoritet: Afghanistan är i högre utsträckning än Sverige hierarkiskt och auktoritärt (där kön och ålder spelar en viktig roll). Många tycker att det kan vara svårt att förstå hur Sverige fungerar utifrån ett hierarkiskt perspektiv. Även om de allra flesta lär sig hur det fungerar i Sverige, kan det vara behjälpligt att vara extra tydlig under de nyanländas första period i Sverige.

Sex och sociala relationer: bland afghaner är kunskaper om sex och sociala relationer (i Sverige) i allmänhet låg. Sex är ett tabubelagt ämne i Afghanistan, och man har ingen sexualundervisning.

Homosexualitet är socialt stigmatiserat och i praktiken olagligt i Afghanistan. Samtidigt finns det en viss tolerans för homosexuella handlingar (mellan män), om det inte kommer till offentlig kännedom.

Många har funderingar kring dejtande. Hur går det till och vad kan man förvänta sig? I sammanhanget är det bra att vara medveten om att dejting generellt sett inte förekommer i Afghanistan (där en partner arrangeras av familjen, inte av individen).

Bacha bazi – danspojkar – är en kulturell förekomst som innebär att mäktiga och förmögna män anlitar pojkar, vilka får sjunga och uppträda i flickkläder inför andra män. Ofta involverar detta sexuella övergrepp.

Referenser

- Barfield, T. *Afghanistan: A Cultural and Political History*. Princeton University Press, 2012.
- Lifos (2016). *Afghaner i Iran*. Migrationsverket. Hämtad från <http://lifos.migrationsverket.se>
Online: <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=43269>
- UNAMA. *Afghanistan, Protections of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2017*. Kabul, 2018.
Online:
https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2017_final_6_march.pdf
- Schuster, L., Majidi, N. What happens post-deportation? The experience of deported Afghans. *Migration studies*, 1(2), s. 221-240. 2013.
Online: <http://openaccess.city.ac.uk/4717/1/2013%20Schuster%20Majidi%20.pdf>
- Schuster, L., Majidi, N. Deportation Stigma and Re-migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(4), s. 635-652. 2015.
Online: <http://openaccess.city.ac.uk/12992/1/2014JEMS.pdf>
- Mousavi, S.A. (1998). *The Hazaras of Afghanistan: an historical, cultural, economic and political study*. Richmond: Curzon.
- Hozyainova, A. *Sharia and Women's Rights in Afghanistan*. United States Institute of Peace, 2014.
- Mousavi, S.A. (1998). *The Hazaras of Afghanistan: an historical, cultural, economic and political study*. Richmond: Curzon.
- Sarabi, H. *Politics and Modern History of Hazara: Sectarian Politics in Afghanistan*. Fletcher School of Law and Diplomacy TUFTS University, 2006.
- Wardak, A. *Jirga - A Traditional Mechanism of Conflict Resolution in Afghanistan*. University of Glamorgan, UK, 2003.
- Wiener, Mark S. 2015. *Klanvälde – Från Stamsamhälle till Rättsstat*. Scandbook, Dualis förlag Ludvika
- Ehsan, M E. *Afghanistan 101: Understanding Afghan Culture*. Xlibris Corporation, 2008.
- Sohrabi, Soraya. "Hälsokommunikation till Afghanska Flyktingar." Transkulturellt Centrum, 2015
- "Bacha Bazi – Dansande Pojkar i Afghanistan". Lifo. Migrationsverket, 2015.
- Nordberg, Jenny. *De Förklädda Flickorna i Kabul*. Albert Bonniers Förlag, 2015
- "Ensamkommande barns och ungas behov - en kartläggning". Socialstyrelsen, 2013
- Miller, K. E., Omidian P., et al. 2006. "The Afghan Symptom Checklist: A Culturally Grounded Approach to Mental Health Assessment in a Conflict Zone" i *American Journal of Orthopsychiatry* Vol. 76, No. 4, (s. 423-433).
- De Anstiss, H. och Zianian, T. 2010. "Mental health help-seeking and refugee adolescents: Qualitative findings from a mixed-methods investigation" i *Australian Psychologist* Vol. 45 No. 1, (s. 29-37).
- Frost, Melisa. "Bacha, the odious affix: The origins and consequences of bacha bazi". Indiana University, ProQuest Dissertations Publishing, 2016

Kontakt

0702-78 48 94

info@religionsvetarna.se

www.religionsvetarna.se